

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ROMANO-CATOLICĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ RELIGIE CULTURĂ SOCIETATE**

**Episcopia romano-catolică de Timișoara în perioada guvernării
ordinariului Konrad Kernweisz
(1954-1981)**

**Coordonator Științific:
Prof.-Univ. Dr. Diosi Dávid**

**Doctorand:
Kozovits Attila**

**Cluj–Napoca
2025**

= R E Z U M A T

Schimbările survenite pe plan social și bisericesc – și aici mă gândesc la consolidarea noii puteri politice și la soarta, de cele mai multe ori tragică, a celor care s-au ridicat împotriva acesteia, ori la modificările liturgice care au urmat Conciliului Vatican II – precum și prezentarea și tratarea acestei epoci atât de frământate pe tarâmul Diecezei de Timișoara – sunt de nedespărțit de prezentarea personalității și activității celui care a fost părintele Ordinarius Konrad Kernweisz. Prezentarea istoriei adevărate a întregului Banat, a relațiilor istorice precum și a celor ecleziastice (bisericești) este de neimaginat fără tratarea istorică a Diecezei de Timișoara.

Perioada de conducere administrativă a lui Konrad Kernweisz, aflat în fruntea Diecezei de Timișoara, este o perioadă plină de nesiguranță și profund marcată de temeri. Situația politică nesigură de după cel de al II-lea Război Mondial și mai apoi sporirea și consolidarea forțelor potrivnice bisericii au avut ca rezultat neliniște și de multe ori acțiuni pripite. O serie întreagă de preoți a ales refugiul, alții au plătit cu viața atitudinea lor neconformă cu direcția politică trasată.¹ Ordinele călugărești, cu precădere ramurile feminine, au fost constrânse la o viață petrecută „în catacombe”. Dar la această „viață în catacombe” a fost constrâns tot ce a însemnat viața și manifestarea firească a bisericii: învățământul religios și cateheza, tipărirea de cărți religioase și valorificarea tipăriturilor ecleziale, sărbătorirea și manifestările publice bisericești, pelerinajele. Hotărârile Conciliului Vatican II au fost urmărite cu mare interes de reprezentanții puterii comuniste, dar și acestea au putut fi făcute cunoscute, adoptate și transpuse în practică doar cu mare dificultate.

Așadar conducerea diecezei a avut ce face. În primul rând trebuiau folosite cât mai bine condițiile date ale „vieții de catacombă” și acestea transpuse în folosul sufletelor. Păstorii spirituali trebuiau întăriți în primul rând spiritual. S-au organizat exerciții spirituale, apoi au putut fi organizate și adunări, întâlniri eparhiale.² Membrii ordinelor călugărești și-au găsit cea mai bună confirmare în organizarea orelor de religie și în „educația de fond”, dar și-au asumat un rol activ și în înfrumusețarea sărbătoririlor liturgice.

Comunicările și instrucțiunile diecezei au ajuns de cele mai multe ori prin viu grai la destinatari, astfel ele nu au însemnat vreun pericol nici pentru destinatar nici pentru persoana

¹ Mai pe larg despre situația preoților și a călugărilor în capitolele II.1.4.5., respectiv II.1.4.6.

² Mai pe larg despre exercițiile spirituale și adunările eparhiale respectiv despre vizitele eparhiale organizate în capitolele II.3.4.2, II.3.4.3, respectiv III.5.

emitentă a comunicării. Dispozițiile diecezane transpuse pe hârtie au conținut doar directive, principii generale.

În această perioadă deloc liniștită întâistătătorul Diecezei de Timișoara a fost părintele Ordinarius Konrad Kernweisz. Aprecierile la adresa persoanei sale – mai ales cele din străinătate, în țările de limba germană – sunt destul de laconice, aproape toate reliefează un singur lucru: anume că sub presiunea instrucțiunilor totalitarismului comunist, îngrăditoare pentru viața bisericii, a găsit calea de mijloc între posibil și permis, și pe această cale de mijloc trebuia să îi conducă pe cei încredințați. Puține cuvinte se spun, dacă se spun, despre eforturile depuse pentru transpunerea în viață a directivelor Conciliului Vatican II, despre atenția și ajutorul acordat preoților și tinerilor care s-au pregătit pentru preoție, despre învățământul religios, despre miruire. Toate acestea însă au însemnat provocări constante pentru părintele Ordinarius Konrad Kernweisz, la care a găsit soluții, cu ajutorul fidelului său vicar general, dr. Ferdinand Cziza. I-au fost alături, în calitate de colaboratori confrății preoți căliți în închisori și protopopi merituoși, în felul acesta provocările găsind soluționare, dacă nu pe placul tuturor, cel puțin pe placul majorității. Dieceza de Timișoara a fost prezentă la înmormântarea celui care a fost părintele Ordinarius Konrad Kernweisz în 1981 ca o comunitate preoțească disciplinată, bine organizată.³

Pentru părintele Ordinarius al Diecezei de Timișoara cei mai apropiați colaboratori au fost, așa ca în cazul fiecărui înaintestătător de dieceză, păstorii spirituali, preoții. Preoțimea, dacă putem afirma așa, a cunoscut în a doua jumătate a anilor 1950 trei categorii. Prima categorie a fost formată de preoții ajunși în străinătate, de cele mai multe ori preoți refugiați. Aceștia au fost preocupați de integrarea lor în diezele primitoare, de refacerea lor după traumele suferite acasă, dar și de grija față de dieceza pentru care au fost sfințiți cândva. A doua categorie o constituiau preoții cu libertatea îngrădită, preoți întemnițați, aflați în lagăre sau cu domiciliu forțat, a căror preocupare de bază a fost supraviețuirea. Nu au avut și nici nu puteau avea niciunfel de relații cu confrății lor aflați în libertate. Ultima categorie au format-o preoții activi în parohiile lor, în slujba diecezei. Viața cotidiană a acestora a fost profund marcată de orele și minutele trăite în nesiguranță, dar și de grija celor încredințați lor.

Mentținerea legăturii cu preoții refugiați în străinătate, ca urmare a evenimentelor din cel de-al II-lea Război Mondial, sau cu cei refugiați în perioada imediat următoare războiului, s-a dovedit a fi cea mai complexă. Prin așa numita „scrisoare de rechemare”, formulată în anul 1956 la presiunea autorităților statului, s-a încercat ademenirea preoților plecați în străinătate

³ Vezi predica rostită de Sebastian Kräuter capelan/vicar parohial de Giarmata la înmormântarea părintelui Ordinarius Konrad Kernweisz (DOCUMENTE XVIII).

înspre dieceza mama. Scrisoarea i-a tulburat pe cei în cauză, câțiva au luat în calcul reîntoarcerea, dar în final nimei nu s-a reîntors în dieceză. Conform documentelor aflate la dispoziția noastră, nu au existat urmări ale acestei rechemări acasă, respectiv a răspunsului negativ dat acesteia, privitor la relația dintre părintele Ordinarius timișorean și preoții plecați în străinătate. Preoții care activau în diecezele primitoare, cu precădere germane și austriece, un număr de 14 preoți, s-au străduit să întrețină legături cu conducerea și cu preoții Diecezei de Timișoara. Cărțile liturgice, apărute ca urmare a reformelor liturgice, au putut ajunge în dieceza noastră cu precădere prin intermediul acestora. Au reînviat legăturile personale ale preoților de acasă cu cei „din afară”. Cei din afară au trimis cărțile liturgice nou editate, cei de acasă s-au străduit să învețe să le folosească și să le introducă în parohii. Începând cu anii 1960 granițele țării au putut fi tranzitate mai ușor, ceea ce a făcut posibil ca preoții care activau în străinătate să-și viziteze confrății întru preoție din vechea dieceză și să aducă personal donațiile destinate, pregătite pentru aceștia. Dar cei veniți în țară nu i-au vizitat doar pe preoții din parohii, ci și-au prezentat salutul plin de stimă și în fața conducerii diecezei, astfel au avut posibilitatea să-l cunoască personal și să discute cu părintele Ordinarius Kernweisz despre problemele ivite.

Între preoții „de afară” s-au numărat și cei care au părăsit dieceza după 1960. Relațiile cu aceștia nu au fost atât de amiabile. Datorită faptului că Konrad Kernweisz nu a putut accepta fără replică plecarea acestora, ci i-a declarat ca suspendați din funcție, relația a fost mai curând rece, decât prietenească, ceea ce ocazional a dus și la atacuri la persoană.

Cu ocazia călătoriilor sale în străinătate părintele Ordinarius al Diecezei de Timișoara a vizitat întotdeauna pe confrății săi întru preoție de odinioara din dieceză, care activau acum în străinătate. Scopul acestor întâlniri amicale a fost, dincolo de menținerea relațiilor de prietenie, și discutarea unor posibilități și modalități de ajutorare a Diecezei de Timișoara.

Cea de-a doua categorie a preoților Diecezei de Timișoara o formau cei cu libertatea îngrădită (cei încarcerați, cei aflați în lagăre sau cei cu domiciliul forțat), a căror preocupare principală era supraviețuirea. La începutul perioadei de administrație a părintelui Ordinarius Konrad Kernweisz (1954) preoții, canonicii, arhidiaconii și protopopii merituosi cu toții sufereau crunt în închisori. Cu aceștia menținerea vreunei legături era imposibilă: ei nu puteau comunica nici cu membri familiilor lor, mai mult, nu puteau comunica nici între ei, nici să comunice prin scrisori cu lumea de afară, nu puteau primi vizite sau pachete.⁴ Conducerea diecezei a ținut cont de ei, se știe despre faptul că în biserica din cartierul Iosefin al Timișoarei s-au făcut rugăciuni pentru eliberarea acestora, iar la începutul anului 1956 însuși părintele

⁴ Vezi STOICA, Sergiu: Biserica Greco-Catolica din Banat în primele doua decenii ale regimului comunist, Cluj 2014, 181.

Ordinarius a cerut grațierea acestora, fără rezultat. Doar legea amnistiei a deschis porțile închisorilor pentru preoții întemnițați, ultimul preot părăsind închisoarea în 1964. După eliberarea lor, părintele Ordinarius Kernweisz, ținând cont de dispozițiile oficiale ale statului, le-a încredințat câte o parohie din dieceză. Asupra sorții acestor preoți a planat mereu, până la sfârșit, o permanentă teamă și nesiguranță.

În cea de-a treia categorie au fost preoții din parohii, aflați în slujba diecezei. Viața cotidiană și activitatea acestora a fost marcată profund de hărțuirea lor, dar și de grija celor încredințați lor.

Unul din marile merite ale părintelui Ordinarius Kernweisz a fost acela de a aduce la numitor comun cele trei categorii de preoți: preoții îngrădiți în libertatea lor s-au întors încet în dieceză și și-au asumat un rol în activitatea pastorală, cei aflați în străinătate au intrat în legătură cu confrății lor de odinioară din dieceză și s-au grăbit să-i ajute fie cu cărți, fie cu haine, dar și cu bani sau alte cele. Preoții care au activat tot timpul în parohii li s-au adresat cu recunoștință acestora și luând exemplul de la confrății lor greu încercați i-au condus cu tot mai mult curaj pe cei încredințați lor.

Exercițiile spirituale organizate cu regularitate au avut ca scop și întărirea comunității preoțești, acestea ținându-se la început în dieceză, mai apoi, din 1968, la Alba Iulia. Ținând cont de limba maternă a preoților, zilele de încărcare spirituală, ținute în limba germană sau maghiară, au creat condiții bune pentru cunoașterea celor mai noi orientări teologice, de întărire spirituală, dar și de consolidare a încrederii reciproce. La întâlnirile epariale preoților le-au fost făcute cunoscute cele mai noi prevederi ecleziale, reformele liturgice, dar aceste ocazii s-au dovedit a fi utile și pentru discutarea unor probleme sau dificultăți apărute între timp.

O grijă aparte pentru părintele Ordinarius Kernweisz a fost și completarea efectivelor de preoți. Dat fiind faptul că dieceza nu avea un seminar teologic propriu, candidații pentru preoție au fost nevoiți să studieze la Alba Iulia. În multe cazuri au apărut dificultăți lingvistice și culturale între tinerii studenți și mediul în care studiau. În corpul profesoral de la seminar se aflau, prin grija părintelui Ordinarius, întotdeauna și profesorii preoți ai Diecezei de Timișoara. Părintele Ordinarius însuși a vizitat cu regularitate institutul teologic și, așa cum este amintit de toată lumea, și-a consacrat timp și pentru întâlnirea personală și discuții cu tinerii candidați la preoție. Pentru mulți aceste întâlniri au însemnat soluționarea dificultăților lingvistice și de integrare în institut.⁵

⁵ Mai pe larg despre instruirea preoților și despre greutățile legate de aceasta în capitolul III.5.

Pe lângă preoți, în munca pastorală din dieceză se aflau aproape în toate parohiile, ca ajutoare, și călugărițele private de hainele monastice. Ele și-au asumat rolul cu precădere în predarea religiei, în organizarea sărbătorilor bisericești, în îndeplinirea sarcinilor privind activitatea de cantor bisericesc.

În calitatea sa de conducător al diecezei, părintele Ordinarius Konrad Kernweisz – sau așa cum era numit oficial de instituțiile statului drept „prim-protopop independent de coordonare” – era nevoit să țină legături și cu reprezentanții puterii politice. Acestea au fost relații protocolare, caracterizate de o neîncredere reciprocă: părintele Ordinarius era tot timpul urmărit, așa cum rezultă din materialele scrise ale miliției secrete, din când în când fiind vorba chiar de cooptarea sa în aparatul de stat. Cu preoții părintele Ordinarius a discutat lucrurile confidențiale în afara casei, plimbându-se prin piețele Timișoarei. Oficialii statului i-au sprijinit o vreme și numirea într-un episcop, apoi au retractat aceasta. I-au permis din timp în timp să călătorească în străinătate, dar au cerut de fiecare dată un raport scris despre aceste deplasări. A putut primi oaspeți din străinătate, dar în fundal se aflau tot timpul oamenii „implantați” ai statului, informatorii.

Dacă în anul 1954 clădirile parohiilor purtau urmele daunelor și stricăciunilor pricinuite de cel de-al II-lea Război Mondial, fie ele urme de artilerie, sau ale jafurilor comise, până în 1981 casele parohiale s-au transformat în clădiri refăcute și modernizate: aproape în fiecare se găsea apă curentă și baie, în curte aflându-se o motocicletă sau autoturism. Organizații de ajutorare din străinătate, dar deopotrivă și persoane particulare și preoți care activau în străinătate, s-au grăbit să ajute preoțimea diecezei.⁶

Părintele Ordinarius Konrad Kernweisz a folosit aproape orice posibilitate, oportunitate, ca dieceza sa să prezinte o evoluție în direcția modernizării. Cu ocazia călătoriilor sale în străinătate deseori a vizitat organizațiile de ajutorare, de unde întotdeauna s-a întors acasă cu rezultate concrete: au venit ajutoare pentru renovarea bisericilor, fonduri materiale pentru acoperirea costurilor pentru autoturisme și motociclete. Bisericile au fost dotate cu orologii, cu armonii sau cu instalații de încălzire. A fost asigurat confortul fizic și bunăstarea preoților.

Pe teritoriul diecezei noastre s-a realizat cea mai mare investiție eclezială din România comunistă. Cu aprobarea autorităților statului și cu uriașe ajutoare din străinătate s-a ridicat biserica catolică din Orșova, în locul celei înghițite de apele ridicate ale Dunării, ca urmare a

⁶ Mai pe larg despre situația imobiliară a diecezei în capitolele II.4.7, respectiv II.8.5.

construirii Centralei Hidroelectrice Porțile de Fier I. Ca o construcție modernă din toate punctele de vedere, această biserică este un elogiu și o încununare a ingeniozității conducerii diecezei, dar și a donațiilor cu totul dezinteresate ale organizațiilor de ajutorare.⁷ Pe lângă biserica din Orșova, în timpul administrației părintelui Ordinarius Kernweisz s-a realizat construcția unor biserici în mai multe comunități mai mici. Au luat ființă parohii noi, multe case parohiale au fost cu totul renovate, spre satisfacerea cerințelor și nevoilor credincioșilor. Terminarea lucrărilor de construcție sau de renovare a bisericilor precum și binecuvântarea lucrărilor efectuate au fost ocazii ca părintele Ordinarius Konrad Kernweisz să se întâlnească cu comunitățile credincioșilor.

Privitor la comunitățile de credincioși ale diecezei trebuie remarcat faptul că atât războiul cât și urmările acestuia au lăsat urme adânci.⁸ Cea mai numeroasă comuniune de credincioși a fost cea a etnicilor germani, care a fost și cea mai afectată de sfârșitul celui de-al II-lea Război Mondial. Mulți dintre aceștia și-au părăsit meleagurile natale, urmând trupele germane în retragere. Dintre cei rămași, pe cei apti de muncă i-au deportat la muncă forțată în Uniunea Sovietică, ca după întoarcerea lor acasă să fie expropriați, lipsiți de drepturi, și reduși la tăcere. Apoi a urmat Bărăganul ca domiciliu forțat. Îmbunătățirea sorții și situației acestora s-a simțit abia după anii 1960.

Pe lângă etnia germană un procentaj însemnat al catolicilor din Banat l-a format cel al etnicilor maghiari. Și dintre aceștia multora li s-a aplicat pedeapsa cu domiciliu forțat, cu precadere celor înstăriți, cu mult pământ. Însa trebuie să vorbim și despre o migrare a maghiarilor în Banat: pe mulți maghiari din Ardeal i-a atras aici o locuință, un salariu decent. Așadar numărul maghiarilor a crescut în timpul administrației părintelui Ordinarius Konrad Kernweisz.

Românii, croații, cehii, slovaci, bulgarii au împestrițat și ei comunitatea credincioșilor diecezei – atâtea culturi și tradiții au însemnat totodată și provocări majore. Meritul părintelui Ordinarius Kernweisz a fost că a cinstit și îmbrățișat deopotrivă toate naționalitățile, s-a îngrijit în același fel de asigurarea pastorației lor în limba maternă.

În timpul administrației părintelui Ordinarius Konrad Kernweisz a avut loc unul dintre cele mai mari evenimente din istoria bisericii universale și anume Conciliul Vatican II. Chiar dacă inițial părea că guvernul României își dă acordul ca părintele Ordinarius al Diecezei de

⁷ Mai pe larg despre construcția bisericii din Orșova în capitolul 8.

⁸ Despre urmările războiului în viața comunităților de credincioși vezi în capitolele II.1.4.7 respectiv II.1.8.

Timișoara să participe la lucrările Conciliului, în final nimeni nu a reprezentat dieceza noastră la acest eveniment al bisericii universale. Prin știrile de la radioul posturilor străine și prin publicațiile aduse clandestin în țară, conducerea și preoții diecezei au putut afla despre deciziile conciliare. Cel mai greu lucru a fost cunoașterea propriu-zisă și transpunerea în practică a reformelor liturgice ale conciliului. Într-o perioadă, în care nu s-a putut tipări niciunfel de publicație cu caracter religios, comunicarea, respectiv aducerea la cunoștința preoților a oricărui fel de înnoire, de schimbare, respectiv de modificare a însemnat o provocare aparte. Prin intermediul preoților din străinătate au putut fi aflate cele mai noi schimbări, acestea fiind notate, apoi prin metode ad-hoc multiplicare și puse la dispoziția fiecărui confrate preot. Cărțile liturgice dactilografiate la mașina de scris, legate în broșuri, pot fi considerate documente liturgice deosebit de interesante, limbajul și formulările folosite prezintă caracteristici bănățene, ele fiind o laudă și o încununare a muncii de pionierat a celor care le-au redactat. Cărți liturgice de limba maghiară au devenit accesibile la noi, din Ungaria, abia în anul 1971, cele de limba germană în 1972, iar în limba română a apărut în anul 1977 prima carte liturgică, primul liturghier de limba română. Cărțile liturgice în limbile bulgară, slovacă sau croată au circulat pe toată durata acestei perioade doar prin traduceri și multiplicări locale – de subliniat că cele bulgare circulă în această formă până în zilele noastre.⁹

Posibilitatea celebrărilor în limba maternă, în spiritul înnoirilor liturgice, a dus la apariția unor mici conflicte în comunitățile multilingvistice: cum și cât să spună preotul într-o limbă, cum și cât în cealaltă limbă, ca să nu atragă supărarea credincioșilor vreunei etnii, așa încât toată lumea să simtă deopotrivă grija și atenția acordată de către preot. Urmare a instrucțiunilor înțelepte ale părintelui Ordinarius Kernweisz și a controalelor efectuate în parohii, sărbătoririle liturgice au devenit, aproape pretutindeni, la toate etniile, fără nicio deosebire, adevărate sărbători închinare slavei lui Dumnezeu și de adevărată întâlnire cu Dumnezeu.

În predarea religiei s-a simțit cel mai mult influența puterii politice: pe lângă interzicerea și hărțuirea preoților care țineau orele de religie, la ordinea zilei erau ademenirea copiilor, dezavantajarea acestora. În pofida acestui fapt, toată lumea știa că sâmbata, în sala de rugăciune (sau în sacristia bisericii) aștepta preotul, sau vreuna dintre călugărițe îmbrăcată în haine civile copiii și îi învață să se roage, să cânte cântări bisericești sau le predă catehismul, apoi la sfârșitul orei de religie, fiecărui copil i se înmâna o iconița mai rar întâlnită, sau un rozariu. Sărbătorile

⁹ Mai pe larg despre eforturile depuse în vederea transunerii în dieceza noastră a reformelor liturgice în capitolul III.2.

Primei Comuniuni se adresau mai ales copiilor mai mici, care, aproape jucându-se, învățau rugăciunile de bază și cântările mai simple, mai ușoare.¹⁰

Administrarea sacramentului Sfântului Mir a pus comunitatea locală în fața unei provocări mai serioase, și pe părintele Ordinarius însuși. Autoritățile statului deseori au interpus obstacole în organizarea sărbătorii de miruire. Mai întâi l-au pus în situație neplăcută pe părintele Ordinarius ajuns la locul miruirii, apoi i-au interzis administrarea sacramentului Sfântului Mir. Mai târziu, când i sa permis să miruiască, au fost hărțuiți și batjocoriți tinerii și părinții acestora. Orelle de pregătirea pentru Sfântul Mir însemnau cu totul „altceva”, decât manifestările politice de șablon cu fraze goale de conținut. În cadrul orelor de religie au existat ocazii pentru vizionarea unui film pe teme religioase, pentru răsfoirea unei cărți sau reviste de factură religioasă și nu în ultimul rând, la ora de religie preotul a răsplătit prezența și participarea copiilor cu câte o bucățică de ciocolată sau cu o bomboană, aduse din străinătate. Toate acestea aveau loc cu știința și aprobarea părintelui Ordinarius, care-și încuraja și sprijinea pe cât se putea de mult preoții în sarcina nobilă de catehizare. Numărul mare de miruiți în întreaga dieceză de părintele Ordinarius Konrad Kernweisz stă mărturie despre faptul că sărbătorile de miruire au fost evenimente sărbătorești de mare atașament față de biserică și față de religie, evenimente, care până în ziua de azi sunt vii în amintirea celor participanți, mai ales generația de vârstă mai înaintată.¹¹

Una dintre cele mai frumoase forme de expresie a vieții religioase este pelerinajul, vizitarea locurilor de pelerinaj și practicarea devoțiunilor în acele locuri sfinte. Dieceza de Timișoara are două astfel de locuri de pelerinaj: Maria Radna și Maria Ciclova. Ele s-au bucurat de o mare popularitate și în timpul administrației părintelui Ordinarius Kernweisz, mai ales cu ocazia sărbătorilor mariane. Nepăsându-le de interzicerile și de obstacolele interpusse de autoritățile comuniste, pelerinii au găsit întotdeauna ocazia să cinstească și să venereze locurile la care veneau în pelerinaj și străbunii lor, în care experimentau mereu apropierea și ajutorul lui Dumnezeu. La sărbătorile de hram comunitățile lor apăreau, de regulă, împreună cu preoții și credincioșii localităților învecinate, în multe cazuri și părintele Ordinarius însuși.¹²

Părintele Ordinarius Konrad Kernweisz trăiește în amintirea generației mai vârstnice ca un conducător liniștit al bisericii, retras, scump la vorbă, dar totodată atent și gata oricând de ajutor. Om în carne și oase, care se luptă cu umilința, cu permanenta nesiguranță, în final cu

¹⁰ Mai pe larg despre învățământul religios și greutățile acestuia în capitolul III.3.

¹¹ Mai pe larg despre deplasările întreprinse pentru miruire în capitolul III.2.

¹² Mai pe larg de asemenea în capitolul III.2.

boala, care zi de zi caută drumuri, poteci între posibilitățile tot mai restrânse de acțiune. Administrația sa s-a întins pe o perioadă de 28 de ani (1954-1981), ea a decis viața Diecezei de Timișoara aproape pe toata durata regimului comunist. Boala și moartea lui Konrad Kernweisz au însemnat sfârșitul unei epoci: s-au încheiat pe de o parte epoca comunităților catolice preponderent de limba germană, a comunităților de credincioși păstrători a tradițiilor și obiceiurilor locale, solidari cu preoții lor, care erau atașați de bisericile și instituțiile ecleziale ale lor, pentru a face loc procesului tot mai amplu de emigrare și generației tot mai înstrăinate, depărtată de biserică.

Perioada cuprinsă între anii 1954-1981 este una dintre cele mai frământate epoci din istoria Banatului și din istoria Diecezei de Timișoara. Mai este așteptată prezentarea unei ample, atotcuprinzătoare cercetări istorice a deportărilor în Bărăgan și a schimbărilor etnice, economice și religioase în localitățile afectate. De asemenea – dat fiind faptul că o mare parte a Banatului era considerată fâșie de graniță – mai este așteptată și cercetarea localităților aflate în imediata vecinătate cu granițele țării, de scoatere la iveală a rolului asumat de miliția politică în viața cotidiană a respectivelor comunități de acolo, de a obține declarații ale celor care au intenționat să treacă, sau au trecut ilegal frontierele țării. În sfera de interes a cercetărilor curente trebuie să se afle și manifestările vieții bisericești în epoca specificată, căci la lumina zilei sunt scoase mereu și mereu materiale arhivistice necunoscute, și se speră că se vor putea da spre cercetare și cele din arhiva miliției secrete, actualmente încă nedeschise cercetării.

Konrad Kernweisz poate fi considerat una dintre personalitățile Diecezei de Timișoara, care a fost în cel mai potrivit loc, în cea mai potrivită perioadă. Atitudinea sa calmă și echilibrată, provenind din credința și atașamentul său profund față de biserică sa, l-au făcut să fie acceptat drept conducător al diecezei de către autoritățile politice și să fie unanim cinstit și respectat în sfera preoților și credincioșilor diecezei. Relațiile sale cu străinătatea au însemnat considerabile ajutoare materiale pentru preoții nevoiți să facă față grijilor și greutăților de tot felul. El a găsit excelenta cale de mijloc nu doar între ceea ce era posibil și permis, ci și în domeniul pastorației a grupurilor etnice, care au trăit laolaltă aici, fiecare dintre etnii simțind că arhipăstorul ei îi poartă de grijă, o respectă și o cinstește, iar preoții le vorbesc tuturor deopotrivă, fără nicio deosebire, îi învață și îi consolează pe toți în limba lor maternă.

Să ne aducem aminte de el cu recunoștință!